

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Kod zdającego

--	--	--

Próbna Matura z Chemii u Przyrodników

11 Marzec 2017

Poziom rozszerzony

Informacje dla zdającego

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 22 stron. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś prowadzącym.
2. Na tej stronie i na karcie kodowej wpisz swój PESEL.
3. Przeczytaj uważnie wszystkie zadania.
4. Rozwiązania zadań zapisz długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. Rozwiązania zadań, w których należy samodzielnie sformułować odpowiedź, zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreśl.
6. Możesz wykorzystać brudnopis. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Możesz korzystać z karty wybranych tablic chemicznych zawartych w arkuszu.
8. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 180 minut.
9. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać 60 punktów.

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1. (0-1 pkt)

Podkreśl poprawne uzupełnienia zdań.

Liczba niesparowanych elektronów w jonie Cr^{3+} jest (**mniejsza / większa**) od liczby elektronów niesparowanych w jonie Mn^{2+} . Pierwiastkiem, którego jony o ładunku 3+ zawierają 18 elektronów jest (**tytan / skand / miedź**). Liczba atomowa pierwiastka, którego konfigurację elektronową jednododatniego jonu przedstawia zapis $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 3d^{10}$ wynosi (**30 / 29**).

Zadanie 2. (0-2 pkt)

Azot wchodzi w skład wielu związków organicznych i nieorganicznych. Uzupełnij poniższe zdania, dotyczące budowy różnych cząsteczek zawierających azot.

W każdym zdaniu podkreśl właściwą odpowiedź.

a) Atom centralny cząsteczki tlenku azotu(IV) (**posiada / nie posiada**) wolną parę elektronową. W warunkach normalnych związek ten jest (**ciałem stałym/ cieczą/ gazem**). Związek ten (**reaguje/ nie reaguje**) z wodą, a odczyn otrzymanego roztworu jest (**obojętny / kwaśny / zasadowy**).

b) Podczas reakcji kwasu azotowego(V) z glicerolem, atom azotu (**zmienia/ nie zmienia**) stopnia utlenienia. Produktem reakcji kwasu azotowego(V) z benzenem jest związek, w którym atomowi azotu przypisuje się hybrydyzację (**sp/ sp² / sp³**), a stopień utlenienia atomu azotu wynosi (**-III/ II / III/ IV / V**).

Zadanie 3. (0-1 pkt)

Pierwiastek X jest metalem bloku d, w atomie którego elektrony są rozmieszczone na 4 powłokach. Liczba niesparowanych elektronów walencyjnych jest o jeden większa od liczby elektronów sparowanych.

Uzupełnij poniższą tabelę. Wpisz nazwę pierwiastka X, wartość głównej i pobocznej liczby kwantowej określającej orbital atomowy, na którym znajdują się niesparowane elektrony oraz skróconą konfigurację elektronową atomu X.

Nazwa pierwiastka	Główna liczba kwantowa, n	Poboczna liczba kwantowa, l	Konfiguracja elektronowa

Zadanie 6. (0-2 pkt)

W sześciu kolbkach znajdowały się bezbarwne roztwory substancji, których nazwy podano poniżej:

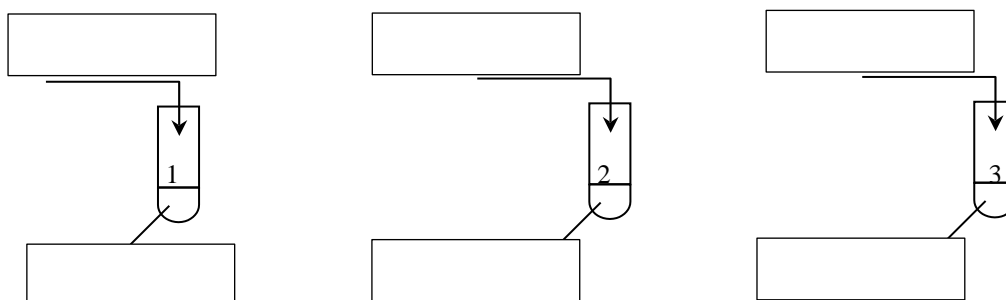
kwask siarkowy(VI)   wodorotlenek potasu   siarczek amonu
 węglan sodu   azotan(V) ołowiu   chlorek wapnia

Uczniowie wykonali doświadczenie polegające na zmieszaniu parami wybranych przez siebie roztworów i zapisali następujące obserwacje:

Probówka	Zanotowane obserwacje
1	Wytrącił się biały osad, który rozтворzył się w nadmiarze dodanego odczynnika
2	Wydzielił się bezbarwny gaz o charakterystycznym zapachu
3	Powstał biały krystaliczny osad

Uzupełnij schemat doświadczenia, wpisując w odpowiednie pola wzory par związków, tak aby schemat doświadczenia był zgodny z zapisanymi przez uczniów obserwacjami. **Pamiętaj, że każdy z odczynników został użyty tylko jeden raz.**

Schemat doświadczenia:

Zadanie 7. (0-1 pkt)

Porównaj stałe dysocjacji kwasu etanowego i amoniaku oraz **ocień prawdziwość zdań dotyczących wodnego roztworu etanianu amonu.**

Zdanie	P/ F
Papierek uniwersalny w roztworze etanianu amonu przyjmuje barwę żółtą, ponieważ sól ta nie ulega hydrolizie	
Etanian amonu reaguje z kwasem solnym i zasadą sodową, ponieważ w wyniku reakcji powstają słabe elektrolity	
Etanian amonu nie ulega dysocjacji jonowej, ponieważ jest solą słabego kwasu i słabej zasady	

Zadanie 11. (0-2 pkt)

Ciepło rozpuszczania jest to efekt cieplny towarzyszący procesowi rozpuszczania. W przypadku procesu rozpuszczania prowadzonego pod stałym ciśnieniem ciepło rozpuszczania jest równoważne entalpii tego procesu. W procesie rozpuszczania substancji krystalicznych ulega zniszczeniu sieć krystaliczna kosztem pobrania z otoczenia energii równej tzw., energii sieciowej (E_s). W drugim etapie powstałe cząsteczki lub jony ulegają procesowi solwatacji, czemu towarzyszy wydzielanie się energii (ΔH_{solw}). Zgodnie z prawem Hessa sumaryczną entalpię rozpuszczania ΔH_r można przedstawić wzorem:

$$\Delta H_r = E_s + \Delta H_{\text{solw}}$$

Standardowe entalpie rozpuszczania wynoszą:

Na_2CO_3	$-23 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1}$
NaCl	$5,4 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1}$

Na podstawie: K.-H. Lautenschläger, W. Schröter, A. Wanninger,
Nowoczesne kompendium chemii, Warszawa 2007.

Do dwóch probówek wsypano jednakowe ilości moli chlorku sodu i węglanu sodu (do każdej probówki oddzielnie). Następnie dodano wodę destylowaną o temperaturze 25°C i wymieszano.

Zanotowano obserwacje:

Probówka I: Otrzymany roztwór był cieplejszy od użytej wody destylowanej.

Probówka II: Otrzymany roztwór był nieco chłodniejszy od użytej wody destylowanej.

a) Na podstawie informacji podaj nazwy soli, które znajdowały się odpowiednich probówkach.

W probówce 1 znajdował się .....

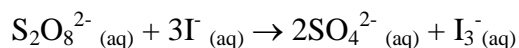
W probówce 2 znajdował się .....

b) **Uzupełnij poniższe zdanie. W tym celu wybierz i podkreśl odpowiednie wyrażenie.**

Rozpuszczanie soli jest procesem endotermicznym, gdy energia sieci jest **mniej** / **więcej** od entalpii solwatacji.

Zadanie 12. (0-1 pkt)

W celu wyznaczenia równania kinetycznego reakcji:

przeprowadzono serię doświadczeń. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że:

- dwukrotny wzrost stężenia jonów jodkowych, przy niezmiennym stężeniu jonów $\text{S}_2\text{O}_8^{2-}$ powoduje dwukrotny wzrost szybkości reakcji
- szybkość powyższej reakcji wzrasta trzykrotnie, gdy stężenie jonów $\text{S}_2\text{O}_8^{2-}$ wzrasta trzykrotnie, a stężenie jonów jodkowych utrzymywane jest na stałym poziomie.

Na podstawie powyższych informacji zapisz równanie kinetyczne reakcji.

.....

Zadanie 18. (0-2 pkt)

Dural to ogólna nazwa stopów metali zawierających glin, miedź, mangan i magnez. Dwie próbki stopu o jednakowej masie poddano działaniu kwasu chlorowodorowego (próbka 1) i stężonego roztworu KOH (próbka 2). Napisz cząsteczkowe równania reakcji zachodzących w obu doświadczeniach.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (0-3 pkt)

Związki o wzorze sumarycznym C_5H_8 mogą występować w formie izomerów należących do różnych szeregów homologicznych. Podaj po jednym przykładzie izomeru spełniającego podane poniżej warunki.

Izomer I

Cząsteczka zawiera trzeciorzędowy atom węgla oraz atomy węgla o hybrydyzacji sp i sp^3 .

Izomer II

Jeden mol tego związku reaguje z wodą bromową w stosunku 1: 2. Związek ten nie należy do szeregu homologicznego alkinów.

Izomer III

W cząsteczce nie występuje trzeciorzędowy atom węgla, a jeden mol tego związku reaguje z 1 molem bromu.

izomer I	izomer II	izomer III

Zadanie 20. (0-2 pkt)

Przeprowadzono dwuetapowe doświadczenie mające na celu zidentyfikowanie trzech bezbarwnych cieczy: propanonu, propenal i kwasu propenowego.

W doświadczeniu użyto dwóch odczynników wybranych z podanych poniżej:

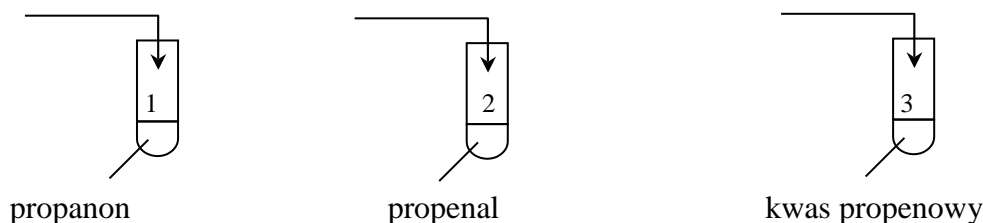
- wodny roztwór wodorotlenku sodu
- wodny roztwór kwasu chlorowodorowego
- woda bromowa
- wodny roztwór chlorku żelaza(III)
- świeżo strącony wodorotlenek miedzi(II)
- zakwaszony roztwór manganianu(VII) potasu

Zadanie 20.1 (0-1 pkt)

W doświadczeniu 1 po dodaniu do badanych substancji wybranego odczynnika stwierdzono, że w jednej probówce roztwór przyjął zabarwienie brązowe, a w dwóch pozostałych był bezbarwny.

Uzupełnij schemat doświadczenia wpisując wzór wybranego odczynnika i podaj wzór półstrukturalny substancji zidentyfikowanej w tym doświadczeniu.

Schemat doświadczenia 1:

Wzór zidentyfikowanej substancji: .....

Zadanie 20.2 (0-1 pkt)

W celu identyfikacji dwóch pozostałych substancji, przeprowadzono doświadczenie II. Do próbek tych roztworów dodano odczynnik II i probówki ogrzano. Podaj wzór odczynnika II i obserwacje, które pozwoliły na rozróżnienie badanych roztworów.

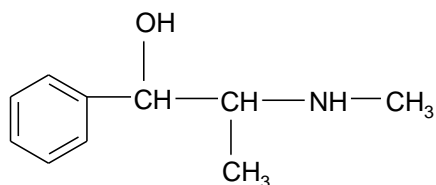
Wzór wybranego odczynnika II .....

Obserwacje: .....

.....

Zadanie 21. (0-2 pkt)

Efedryna jest związkiem, który w medycynie chińskiej był stosowany od 4 tysięcy lat. Obecnie bywa stosowana w preparatach leczniczych m.in. do wyrobu syropu Tussipect, preparatów odchudzających i środków dopingujących (środek zakazany). Wzór półstrukturalny efedryny:

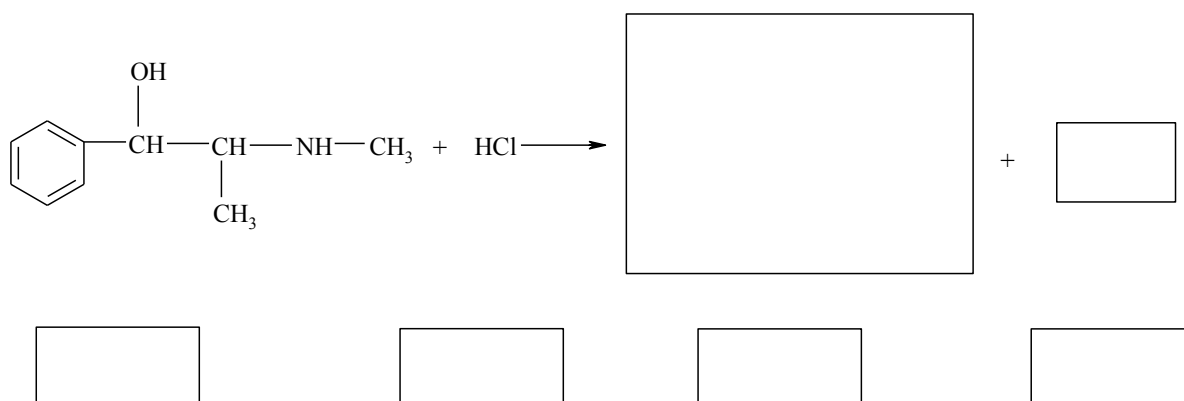
Zadanie 21.1. (0-1 pkt)

W każdym zdaniu wybierz i podkreśl właściwą informację tak, aby otrzymać zdanie prawdziwe.

Efedryna reaguje z mieszaniną nitrującą, a reakcję tą zaliczamy do reakcji **addycji / substytucji / eliminacji** o mechanizmie **rodnikowym/ elektrofilowym / nukleofilowym**. W reakcji z kwasem chlorowodorowym można wykazać właściwości **amfoteryczne / kwasowe/ zasadowe** badanego związku. Efedryna jest aminą **I / II / III** rzędową i **reaguje / nie reaguje** z kwasem azotowym(III).

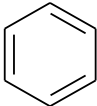
Zadanie 21.2. (0-1 pkt)

Napisz równanie reakcji efedryny z kwasem chlorowodorowym, stosując konwencję Brönsteda-Lowry'ego. Wskaż sprzężone pary kwas-zasada.

Zadanie 22. (0-4 pkt)

Przeanalizuj wzory związków organicznych.

A	B	C	D
	$\text{CH}_3\text{-CH=CH-CH=CH}_2$	$\text{CH}_3\text{-C=CH-CH}_3$ CH_3	$\text{CH}_3\text{-C=CH}_2$ CH_3
E	F	G	H
	$\text{HC}\equiv\text{CH}$		$\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-C}\equiv\text{CH}$

Zadanie 22.1. (0-2 pkt)

Wpisz do tabeli literowe oznaczenia związków spełniających postawione warunki.

Związki będące izomerami, które należą do różnych szeregów homologicznych	
Pary związków będące homologami	
Związek/ki reagujące z wodą w środowisku jonów H^+ i Hg^{2+} tworząc związek, który reaguje z odczynnikiem Tollensa	

Zadanie 22.2. (0-2 pkt)

Zaproponuj doświadczenie, które pozwoli odróżnić węglowodór A od węglowodoru G. W tym celu wykonaj polecenia:

- a) Dobierz odpowiedni odczynnik spośród następujących:
- świeżo wytrącony wodorotlenek miedzi(II).
  - amoniakalny roztwór tlenku srebra.
  - roztwór chlorku żelaza(III)
  - rozcieńczony roztwór manganianu(VII) potasu.

Wybrany odczynnik: .....

- b) zapisz przewidziane obserwacje, uzupełniając tekst:

W probówce z węglowodorem A .....

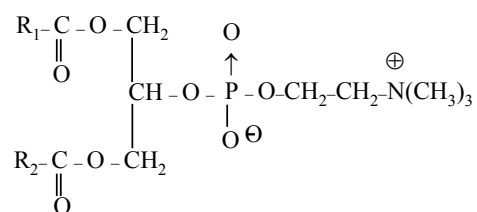
a w probówce z węglowodorem G .....

.....

Zadanie 23. (0-1 pkt)

Lecytyny należą do biologicznie aktywnych fosfolipidów. Nazwa pochodzi z greckiego słowa lekitbos, czyli żółtko. Lecytyny wspomagają organizm w utrzymaniu dobrej kondycji fizycznej i psychicznej oraz zapobiegają niektórym schorzeniom. Ich właściwości zostały wykorzystane w przemyśle spożywczym, farmaceutycznym i kosmetycznym.

Wzór ogólny β -lecytyny:

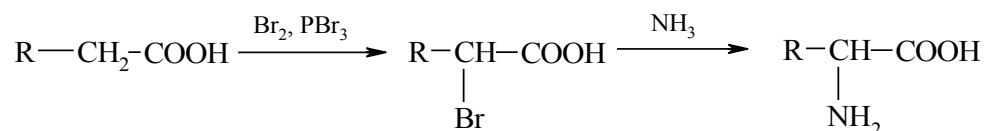

β -lecytyna

Napisz wzory półstrukturalne organicznych produktów hydrolizy w środowisku kwaśnym β -lecytyny w cząsteczce, której R_1 pochodzi od kwasu oleinowego, a R_2 od kwasu palmitynowego.

Zadanie 24. (0-1 pkt)

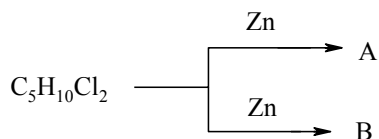
Do syntezy α -aminokwasów można wykorzystać reakcję Hella-Volharda-Zelińskiego, ponieważ w tej reakcji otrzymujemy α -halogenokwasy, które można następnie przekształcić w α -aminokwasy. Proces ten można przedstawić za pomocą schematu:

Na podstawie uzyskanej informacji podaj wzór półstrukturalny i nazwę systematyczną kwasu karboksylowego jakiego należałoby użyć do syntezy waliny (kwasu 2-amino-3-metylobutanowego) według tej metody.

Zadanie 25. (0-2pkt)

Dichloropochodne węglowodorów w reakcji z pyłem cynkowym mogą tworzyć różne produkty. Przeprowadzono dwie reakcje zgodnie ze schematem:

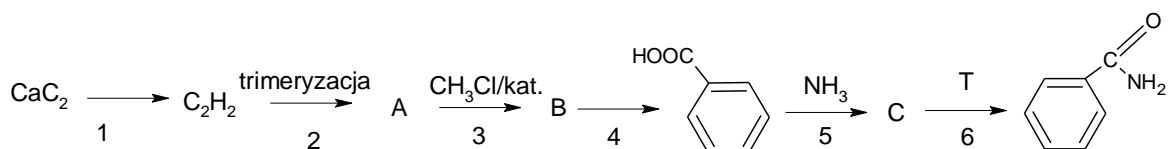
Produkty reakcji A i B różnią się zachowaniem wobec wody bromowej. Związek A nie odbarwia wody bromowej, natomiast związek B odbarwia wodę bromową.

Zaproponuj wzory związków A i B uwzględniając, że produkt A zawiera wyłącznie drugorzędowe atomy węgla, a produkt B nie tworzy izomerów geometrycznych.

Związek A	Związek B

Zadanie 26. (0-2 pkt)

Przeprowadzono ciąg reakcji chemicznych opisanych poniższym schematem:

Zadanie 26.1. (0-1 pkt)

Przeanalizuj schemat i oceń prawdziwość poniższych zdań.

Zdanie	P/ F
Reakcję oznaczoną numerem 4 można zakwalifikować do reakcji utlenienia i redukcji.	
Stopień utlenienia atomu węgla grupy karboksylowej kwasu benzoowego jest inny niż stopień utlenienia atomu węgla grupy metylowej w związku B.	
Wszystkie atomy w cząsteczkach związków A i B leżą w jednej płaszczyźnie.	

Zadanie 26.2. (0-1 pkt)

Napisz równanie reakcji oznaczonej numerem 5.

.....

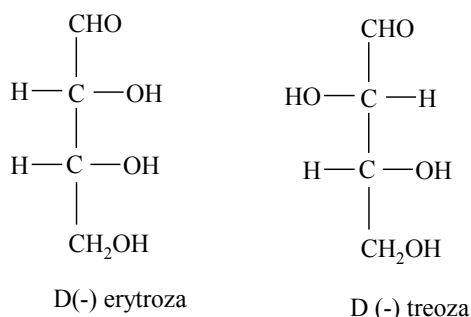
Zadanie 27. (0-1 pkt)

Porównaj właściwości fizyczne propan-1-olu i produktu jego utlenienia łagodnym utleniaczem. Spośród pary określ **podkreśl** jedną tak, aby odpowiedź była prawdziwa.

Produkt utleniania propan-1-olu jest (**mniej / bardziej**) lotny niż propan-1-ol. Propanal jest związkiem (**zdolnym/ nie zdolnym**) do tworzenia międzycząsteczkowych wiązań wodorowych.

Zadanie 28. (0-2 pkt)

Aldozy pod wpływem silnego utleniacza np. kwasu azotowego(V) ulegają utlenieniu. Utleniana jest grupa $-CHO$ i grupa $-CH_2OH$, a produktami są wielohydroksykwaszyny dikarboksylowe. Aby odróżnić podane aldotetrozy:

utleniono każdą z nich za pomocą stężonego roztworu HNO_3 , a produkty reakcji poddano badaniu przy pomocy polarymetru. Tylko jeden z roztworów wykazywał czynność optyczną.

Zadanie 28.1. (0-1 pkt)

Napisz wzory produktów utlenienia tetroz w projekcji Fischera.

Produkt utlenienia D-erytrozy (A)	Produkt utlenienia D-treozy (B)
$ \begin{array}{c} \text{C} \\ \\ \text{---C---} \\ \\ \text{---C---} \\ \\ \text{C} \end{array} $	$ \begin{array}{c} \text{C} \\ \\ \text{---C---} \\ \\ \text{---C---} \\ \\ \text{C} \end{array} $

Zadanie 28.2. (0-1 pkt)

Wskaż produkt (A czy B), który nie wykazywał czynności optycznej i wyjaśnij dlaczego?

Zadanie 29. (0-2 pkt)

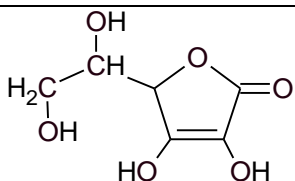
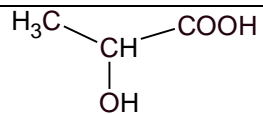
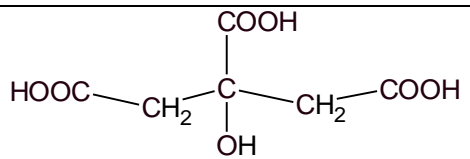
W wyniku reakcji amin pierwszorzędowych z kwasem azotowym(III) powstają alkohole i wydziela się wolny azot. Produktem reakcji aminy o składzie C_3H_9N z kwasem azotowym(III) jest alkohol, który w wyniku reakcji utlenienia tworzy związek karbonyłowy X. Związek X nie ulega próbie Tollensa i Trommera.

a) Napisz równanie reakcji aminy z kwasem azotowym(III), prowadzące do otrzymania alkoholu, o którym jest mowa powyżej. Wzory związków organicznych zapisz za pomocą wzorów półstrukturalnych.

b) Napisz równanie reakcji utleniania tlenkiem miedzi(II) otrzymanego alkoholu prowadzące do otrzymania związku X.

Zadanie 30. (0-3 pkt)

Kwasy organiczne znajdują zastosowanie jako dodatki do żywności i konserwanty. Należą do nich m.in. kwas askorbinowy (E 300), kwas mlekowy (E 270) i kwas cytrynowy (E 330). Ich wzory przedstawiono poniżej.

kwas askorbinowy	kwas mlekowy	kwas cytrynowy
		

Zadanie 30.1. (0-1 pkt)

Porównaj budowę cząsteczek kwasów i uzupełnij poniższe zdania, podkreślając właściwe określenie w każdym nawiasie.

1 mol kwasu askorbinowego reaguje z (**większą** / **mniejszą** / **równą**) ilością gramów sodu w porównaniu z 1 molem kwasu cytrynowego. Kwas mlekowy (**reaguje** / **nie reaguje**) zarówno z kwasem octowym i etanolem.

Zadanie 30.2. (0-2 pkt)

Napisz w formie jonowej z uwzględnieniem pobieranych lub oddawanych elektronów (zapis jonowo-elektronowy) równania procesów utleniania i redukcji reakcji kwasu mlekowego za pomocą roztworu manganianu(VII) potasu w środowisku kwaśnym oraz uzgodnione równanie reakcji w formie cząsteczkowej.

Równanie procesu utleniania:

.....

Równanie procesu redukcji:

.....

Uzgodnione cząsteczkowe równanie reakcji:

.....

Zadanie 31. (0-2 pkt)

Probówki oznaczone literami od A do F zawierają następujące związki organiczne:

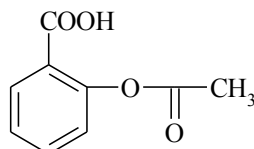
- Probówka A – metanol
- Probówka B - fenol
- Probówka C – etanian amonu
- Probówka D - benzen
- Probówka E – etanodiol
- Probówka F – etanoamid

Wpisz do tabeli oznaczenia literowe probówek zawierających wymienione związki spełniające poniższe kryteria:

Po dodaniu mieszaniny stężonych roztworów kwasów siarkowego(VI) i azotowego(V) żółte zabarwienie otrzymano w probówkach:	
Hydrolizie ulegają związki znajdujące się w probówkach:	
Związek/ki reaguje/ą, które reagują z potasem:	
Po dodaniu roztworu kwasu solnego do związku pojawia się charakterystyczny zapach:	

Zadanie 32. (0-1 pkt)

Aspiryna (kwas acetylosalicylowy) jest związkiem o działaniu przeciwbólowym, przeciwgorączkowym i przeciwzapalnym. Wzór aspiryny:

Napisz równanie reakcji aspiryny z roztworem KOH użytym w nadmiarze.

.....

Zadanie 33. (0-1 pkt)

Gaz wodny jest mieszaniną tlenku węgla(II) i wodoru. Uzyskiwany jest on w reakcji metanu z parą wodą:

Uzupełnij poniższe zdania dotyczące tej przemiany. Wybierz i podkreśl jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Obniżenie o kilkanaście stopni temperatury mieszaniny gazów będących w stanie równowagi spowoduje (**wzrost / zmniejszenie**) wydajności reakcji. Dla powyższej reakcji energia produktów jest (**większa / mniejsza**) od energii substratów. Stała równowagi tej reakcji (**maleje / rośnie**) wraz z obniżeniem temperatury.

Brudnopis

**ROZPUSSZCZALNOŚĆ SOLI I WODOROTLENKÓW W WODZIE W
TEMPERATURZE 25 °C**

	Cl ⁻	Br ⁻	I ⁻	NO ₃ ⁻	CH ₃ COO ⁻	S ²⁻	SO ₃ ²⁻	SO ₄ ²⁻	CO ₃ ²⁻	SiO ₃ ²⁻	CrO ₄ ²⁻	PO ₄ ³⁻	OH ⁻
Na ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
K ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
NH ₄ ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	R	R	R
Cu ²⁺	R	R	—	R	R	N	N	R	—	N	N	N	N
Ag ⁺	N	N	N	R	R	N	N	T	N	N	N	N	—
Mg ²⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N
Ca ²⁺	R	R	R	R	R	T	N	T	N	N	T	N	T
Ba ²⁺	R	R	R	R	R	R	N	N	N	N	N	N	R
Zn ²⁺	R	R	R	R	R	N	T	R	N	N	T	N	N
Al ³⁺	R	R	R	R	R	—	—	R	—	N	N	N	N
Sn ²⁺	R	R	R	R	R	N	—	R	—	N	N	N	N
Pb ²⁺	T	T	N	R	R	N	N	N	N	N	N	N	N
Mn ²⁺	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	N	N	N
Fe ²⁺	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	—	N	N
Fe ³⁺	R	R	—	R	R	N	—	R	—	N	N	N	N

R – substancja rozpuszczalna

T – substancja trudno rozpuszczalna (strąca się ze stęż. roztworów)

N – substancja nierozpuszczalna

— oznacza, że substancja albo rozkłada się w wodzie, albo nie została otrzymana

Stałe dysocjacji wybranych kwasów w roztworach wodnych	
kwas	stała dysocjacji K_a lub K_{a1}
HF	6,3 · 10 ⁻⁴
HCl	1,0 · 10 ⁷
HBr	3,0 · 10 ⁹
HI	1,0 · 10 ¹⁰
H ₂ S	1,0 · 10 ⁻⁷
HClO	5,0 · 10 ⁻⁸
HClO ₂	1,1 · 10 ⁻²
HClO ₃	5,0 · 10 ²
HNO ₂	5,1 · 10 ⁻⁴
HNO ₃	27,5
H ₂ SO ₃	1,5 · 10 ⁻²
H ₃ BO ₃	5,8 · 10 ⁻¹⁰
H ₂ CO ₃	4,5 · 10 ⁻⁷

Kwas organiczny	Stała dysocjacji K_a
HCOOH	1,8 · 10 ⁻⁴
CH ₃ COOH	1,8 · 10 ⁻⁵
CH ₃ CH ₂ COOH	1,4 · 10 ⁻⁵
C ₆ H ₅ COOH	6,5 · 10 ⁻⁵
C ₆ H ₅ OH	1,3 · 10 ⁻¹⁰

Stałe dysocjacji wybranych zasad w roztworach wodnych w temperaturze 25 °C	
Zasada	Stała dysocjacji K_b
NH ₃	1,8 · 10 ⁻⁵
CH ₃ NH ₂	4,3 · 10 ⁻⁴
CH ₃ CH ₂ NH ₂	5,0 · 10 ⁻⁴
CH ₃ CH ₂ CH ₂ NH ₂	4,0 · 10 ⁻⁴
(CH ₃) ₂ NH	7,4 · 10 ⁻⁴
(CH ₃) ₃ N	7,4 · 10 ⁻⁵
C ₆ H ₅ NH ₂	4,3 · 10 ⁻¹⁰

4,5 · 10⁻⁷

x	$\log x$	x	$\log x$	x	$\log x$	x	$\log x$
0,01	-2,000	0,26	-0,585	0,51	-0,292	0,76	-0,119
0,02	-1,699	0,27	-0,569	0,52	-0,284	0,77	-0,114
0,03	-1,523	0,28	-0,553	0,53	-0,276	0,78	-0,108
0,04	-1,398	0,29	-0,538	0,54	-0,268	0,79	-0,102
0,05	-1,301	0,30	-0,523	0,55	-0,260	0,80	-0,097
0,06	-1,222	0,31	-0,509	0,56	-0,252	0,81	-0,092
0,07	-1,155	0,32	-0,495	0,57	-0,244	0,82	-0,086
0,08	-1,097	0,33	-0,481	0,58	-0,237	0,83	-0,081
0,09	-1,046	0,34	-0,469	0,59	-0,229	0,84	-0,076
0,10	-1,000	0,35	-0,456	0,60	-0,222	0,85	-0,071
0,11	-0,959	0,36	-0,444	0,61	-0,215	0,86	-0,066
0,12	-0,921	0,37	-0,432	0,62	-0,208	0,87	-0,060
0,13	-0,886	0,38	-0,420	0,63	-0,201	0,88	-0,056
0,14	-0,854	0,39	-0,409	0,64	-0,194	0,89	-0,051
0,15	-0,824	0,40	-0,398	0,65	-0,187	0,90	-0,046
0,16	-0,796	0,41	-0,387	0,66	-0,180	0,91	-0,041
0,17	-0,770	0,42	-0,377	0,67	-0,174	0,92	-0,036
0,18	-0,745	0,43	-0,367	0,68	-0,167	0,93	-0,032
0,19	-0,721	0,44	-0,357	0,69	-0,161	0,94	-0,027
0,20	-0,699	0,45	-0,347	0,70	-0,155	0,95	-0,022
0,21	-0,678	0,46	-0,337	0,71	-0,149	0,96	-0,018
0,22	-0,658	0,47	-0,328	0,72	-0,143	0,97	-0,013
0,23	-0,638	0,48	-0,319	0,73	-0,137	0,98	-0,009
0,24	-0,620	0,49	-0,310	0,74	-0,131	0,99	-0,004
0,25	-0,602	0,50	-0,301	0,75	-0,125	1,00	0,000

Szereg elektrochemiczny wybranych metali

Półogniwo	E°, V
Ca/Ca ²⁺	-2,84
Mg/Mg ²⁺	-2,36
Al/Al ³⁺	-1,68
Zn/Zn ²⁺	-0,76
Fe/Fe ²⁺	-0,44
Pb/Pb ²⁺	-0,13
Fe/Fe ³⁺	-0,04
H ₂ /2H ⁺	0,00
Cu/Cu ²⁺	+0,34
Ag/Ag ⁺	+0,80
Hg/Hg ²⁺	+0,85
Au/Au ³⁺	+1,50

Źródło: A. Bielański, Podstawy chemii nieorganicznej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010. J. Sawicka, A. Janich-Kilian, W. Cejner-Mania, G. Urbańczyk, Tablice chemiczne, Gdańsk 2001.